

Organizacijų veidrodis ir rašytinė istorija

Romualdas Kriaučiūnas

Per šimtmetį „Draugo“ puslapiuose susikaupė istorinių šaltinių aruodas. Kas tuo metu vyko Amerikos lietuvių gyvenime, vienaip ar kitaip liko užfiksuota ir ateičiai. Žinoma, niekas nerašė veiklos aprašymų ar korespondencijų ateities istorikams, bet jiems liko sukaupta gana lengvai prieinami šaltiniai. „Draugas“ buvo ir tebėra lietuviškų organizacijų veiklos veidrodis ir istorinis šaltinis.

Po ranka neturiu visų „Drauge“ savo skyrelius turėjusių organizacijų sąrašo. Kai kurie skyriai ar skyreliai buvo nuolatiniai, o kiti – proginiai ar trumpalaikiai. Nuo mano pirmosios pažinties su „Draugu“, 1950-ųjų metų, gerai pamenu nuolatinčius sporto, ateitininkų, skautų, studentų, Lietuvos vyčių skyrius. Taip pat daugiau ar mažiau periodinius Lietuvių Bendruomenės socialinių reikalų, moterų bei sveikatos skyrius, skyrelius mažiesiems ir t.t.

Organizacijos savo skyreliuose informuoja narius bei kitus skaitytojus apie savo veiklą, įvykius ir ateities planus. Skyrelių užduotis yra informacinė, juose nėra išsamių ideologinių svarstymų. Skyreliuose susidomėję rasdavo reikiamą informaciją apie sueigas, susirinkimus, treniruotes. Ten sužinodavo apie būsimas stovyklas, kursus, seminarus bei suvažiavimus. Tuose skyreliuose ypač jaunimas ieškodavo savo draugų ir savo pačių veidelių. Būdavo maloniai nustebinti radę savo rašinėlius, surinktus iš mokyklėlių bei vasaros stovyklų laikraštėlių. Po įvykių tuose skyriuose pasipildavo aprašymai, mirgėdavo nuotraukos. Įvykių dalyviams tai būdavo proga vėl viską iš naujo prisiminti, išgyventi. Nedalyvavusieji dažnai gailėdavosi ten nebuvę ir pasižadėdavo ateityje dalyvauti.

Organizacijų skyreliai „Drauge“ buvo greito ir pigaus susižinojimo su nariais būdas. Tais laikais, kai dar nebuvo interneto ir jo siūlomų mandrybių. Spauldoje tilpdavo pranešimai apie rinkimus, siūlomus kandidatus, suvažiavimų dienvarkes. Po suvažiavimų skaitydavome įvairius nutarimus bei rezoliucijas. Nevengota skyrių panaudoti ir lėšų telkimui. Apie įvairius organizacijų vėjus ir jų užduotį dažniausiai sužinodavome iš spaudos. Viskas buvo spausdinama veltui, su viltimi, kad po sėkmingai pravesto vajaus bus prisiminta ir atitinkamai paremta pati spauda. Be spaudos vajú pasisekimas būtų buvęs daug menkesnis. Kai kurios organizacijos retkarčiais simbolinę auką nukreipdavo ir spaudai, bet, sakyčiau, tai buvo gražios išimtyš, o ne nuolatinis reiškinys.

Esu matęs ir girdėjęs apie skyrių redaktorių rūpesčius ir vargus, paskutinę

▲ Vida Kuprytė – ateitininkų skyriaus redaktorė. 2009 m.

minutę rankraščius vežant į redakciją, kad laiku patektų į kitą dienraščio skyrių. Visa tai buvo prieš elektroninio pašto gadynę. Žinau, kaip kartais redaktoriams sunku norimą medžiagą gauti apie jau įvykusius renginius. Spauda naudojama įvykiams ir renginiams iš anksto pareklamuoti, bet dažnai užmirštama juos tinkamai aprašyti. Tai paprastai paliekama kitiems, o tų kitų kartais pritrūksta.

Iš visų organizacijų skyrių redaktorių man arčiausiai teko bendrauti su Jonu Žadeikiu. Daugelį metų jis buvo ateitininkų skyriaus redaktorius. Jis nevengdavo nuoširdžiai ir atvirai pasidalinti jo, kaip skyriaus redaktoriaus, turimais rūpesčiais. Aišku, būdavo ir džiugių momentų, kai be prašymo

kas nors atsiųsdavo įdomios medžiagos ar gerokai iš anksto apie įvykius pranešdavo. Kita ilgametė buvo skautų skyriaus redaktorė Irena Regienė, kartu dirbusi ir dienraščio redakcijoje. O kur dar visa eilė prieš juos ir po jų buvusių kitų redaktorių, kurie ne mažiau rūpinosi skyrių kokybe! Po ranka neturiu reikiamos informacijos, bet gerai atsimenu, kad po Jono Žadeikio ateitininkų skyrių redagavo Laima Šalčiuvienė, o dabartine to skyriaus redaktore yra Vida Kuprytė.